

ATASSUT INATSIARTUNI

ATASSUT

UKA 2013/14

Knud Kristiansen

12.11.13

Nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat 2013.

(Naalakkersuisut Siulittaasuat aamma Nunanut allanut tunngasunut Naalakkersuisoq)

ATASSUT-miit nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat sukumiisoq tigulluarparput.

ATASSUT-ip pingaartitarilluinnarpaa nunatta nunanut allanut inissisimanera tamatigut nukittuumik ineriartortuartumillu aallunneqassasoq. Taamaasiornikkut nunanut allanut tunngassutillit ataavartumik ineriartortinneqarlutik, aammalu pisinnaasatigut periarfissatigullu inerisarneqarunik taava isumaqatigiissutitta nukittorsartuarlugillu pitsanngorsartuarnissaanut aammalu niuerfinnut nutaanut, allatigullu nunatta pingaartitaanut tamatigut iluaqutaassaaq.

Uanilu nassuiaammi Naalakkersuisut siunertaat oqaatsini aallarniutaasut ATASSUT-miit tamakkiisumik taperserlugillu tunulequtaaffigissavagut.

ATASSUT-miit nuannaarutigaaqput neriulluarfigalugulu USA-mi Washington-mi sinniisoqalernissaq aappaagu 2014-mi aallartittussanngormat, pilersaarutillu piviusunngornissaanut sulilluartoqarnissaa neriutigaarput.

Joint Committee eqqarsaatigalugu ineriartorluartoqarnera ATASSUT-miit iluarisimaarparput, pingaartumik ilisimatusarnerup tungaatigut malunnaatilimmik inerisaaneq isummatsinnut naleqquttuuvoq, Kangerlussuaq-milu aasaanerani atuarfittut ilusilerlugu paarlaaqatigiittoqarluni inuusuttunik periarfissamik pitsaasumik aaqqiissuussisoqartarnek siunissamut pitsaasuvoq, minnerunngitsumik avannaarsuani ilisimatusarnikkut, pinngortitalu pissusaanut ilisimatusarnikkut

ATASSUT INATSIARTUNI

nunatsinnut annertuumik iluaqutaasussaavoq. Aammalu suli annertusarsinnaaneranut ATASSUT-miit pingaartipparput.

Permanent Committee eqqarsaatigalugu, siorna 2012-mi ataatsimiinnermi oqaluuserineqartut ilaat, tassalu Pituffiup atortuutai sakkutooqarfiup avataanit atorluarneqarnerusinnaaneranut tunngasoq, soorlu ilisimatusarnikkut, aatsitassarsiornermilu ilisimatusarnermi, kiisalu USA sapinngisamik Qallunaat nunaannit nunatsinniillu suliffeqarfitsinnit, kiffartuussinikkut allatigullu pisiortornerusinnaaneranut apeqqut soqutiginarluinnartoq, sumut killittoqarsimanersoq ukioq manna ataatsimiissimanermit paaserusunnassaaq.

Arktisk Råd eqqarsaatigalugu nalunngilarput tassunga tunngasut unikaallatsinneqartut. ATASSUT-miit pisut killiffii paaserusussavagut.

Uarctic eqqarsaatigalugu Naalackersuisut nukittorsaaniarnerat, nunat avannarliit europa-miittullu suleqatigineri pillugit iluarisimaarnarpoq. Uarctic-llu aalaakkaanusumik aningaasalersorneranut qanoq nunarput siunnerfeqarnerseq ersarissumik inissillaqunarpoq. Taamaasiornitsigut aamma kalaallit inuusuttut ilinniartut, ilisimatusartullu, kiisalu taamatut periarfissanik atuerusuttut qulakkeerunneqarnissaat pingaartillugu.

Nunatta EU-llu suleqatigiinnerat pitsaasoq, maannakkumullu angusat iluarisimaarnartut eqqarsaatigalugit, ATASSUT-miit pingaartipparput EU-p nunatsinnut annertuumik suleqatiginnikkusunnera periarfissaasoq annertoq. Aamma ATASSUT-miit pingaartittuarsimavarput nunarput nammineeriartuaarnermini suleqatigiiffimmik nukittuumik sunniuteqartumillu suleqateqartariaqartoq, soorlu uani EU eqqarsaatigalugu. Ilaatigut aatsitassat eqqarsaatigalugit EU annertuumik soqutiginnippoq, naak suli aningaasalersuinnermut apeqqutit inissilluanngikkaluartut. ATASSUT-miillu Naalackersuisunut kaammattuutigissavarput, nunatta apeqqutini pingaarutilinni EU annertunerusumik suleqatiginissaa periarfissarsiortuassagaa.

OLT-mut tunngatillugu kingullertigut nunatta siulittaasuuffeqarsimanerani angusat pitsaasut ATASSUT-miit nuannaarutigaaqut, aammalu nunatta isigineqarnerata annertuumik tamanna

ATASSUT INATSIARTUNI

iluaqutigigaa ATASSUT-miit nalilerparput. Suleqatigiinnerit taama ittut nunatsinnut pingaarluinnarput, aammalu allatigut anguniagaqarnitsinni suleqatigiiffiit taama ittut pitsaasumik suliffiginissaat pisariaqarpoq. Ersarissumillu nunatta nersualarneqarnera ATASSUT-miit nuannaarutigaarput.

EU-p issittoq pillugu politikianut tunngatillugu pingaaruteqarpoq nunatta immikkuullarissutsimigit aamma niuernikkut periarfissaasa tamatigut annertusarnissaat, aamma uani puisit amiisa avammut tunisassiarineri eqqarsaatigalugit. ATASSUT-miit pingaartutut isigaarput pisoq tamanna malinnaaffigeqqissaarneqassasoq, nunallu allat puisit amiinik avammut niuertut aamma eqqarsaatigalugit soorlu Norge, aamma Canada, taakku aporfilersuiniarnerat pillugu ukiup naalernerani WTO inerniliinissaa nunatsinnut pingaaruteqartussaavoq, taamaakkaluartoq nunatsinnit sunniinarneq ingerlajuartariaqartoq ATASSUT-miit isumaqarpugut.

FN-imi nunap inoqqaavi pillugit, aappaagu 2014-mi nunarsuaq tamaat ataatsimeersuartitsinissaanut atatillugu nunatsinnit piareersaatit qallunaat nunaat, ICC, Norge-mi Sametinget suleqatigalugit ingerlanneqartoq ATASSUT-miit iluarisimaarparput, taamaasiornikkut nunat inoqqaavisa FN-mi annerpaamik sunniuteqarnissaat, peqataanissaallu tassuunakkut qulakkeerneqassammat.

Nunanut allanut niuerneq eqqarsaatigalugu niuerfiit nutaat pilersiortorneqarneri, isumaqatigiissutit niueqatigiinnissamik, suleqatigiinnissanik allatigullu nunatsinnut siuariutuutaasut ATASSUT-miit iluarisimaarpagut, aammalu nunatsinni suliffeqarfiutitsinnut iluaqutaalernissaat neriutigaarput. Pingaartumik soorlu kangiani nunat eqqarsaatigalugit, niuerfiit annertuut, aammalu nunatsinni inuusuttut ilinniarfigisinnaasaat periarfissat nutaat, siunissamut pitsaasumik kinguneqartussat neriulluarfigaagut.

Avammut niuernitta annertusarnissaanut periarfissat pitsanngoriartorneri nunatsinnut pingaaruteqarput. Kingullertigut USA-p Canada-llu annertuumik niuernikkut suleqatigilernissaat ATASSUT-miit angusaq pitsaalluinnartutut isigaarput. Washington-mi sinniisoqarfeqalernikkut qaninnerusumik aalaakkaasumillu inerisaanerit pisussanngormata. Aammalu niuerneq kisiat eqqarsaatiginagu, periarfissat allat suleqatigiiffiqineqarsinnaasut nunatsinnut pingaarutillit soorlu

ATASSUT INATSISARTUNI

Ameika avannarliup suleqatiginerulerneratigut, aamma Mexico, ilisimatusarnikkut, ilinniartitaanikkut nunallu inoqqaavinut kulturikkut suleqatigiinneq annertuumik nukittorsarneqartussaavoq.

ATASSUT-miit pingaartutut isigaarput, nunatta nunat allat suleqatiginerini, suleqatigiiffiit, allatigullu sunniuteqarsinnaanerput tamakkerlugu peqataaffigineqartassasoq. Ilaatigut soorunami nammineq naalagaaffiunnginnerput aporfiusartoq ilisimavarput. Taamaakkaluartoq isumaqatigiissutit piusut iluini sunniuteqarsinnaaneq annerpaaq tamatigut anguniarneqartassasoq isumaqarpugut. Arfannierneruppat, imaluunniit aalisarnikkut imartat avitseqatigisatsinni aalisarneq eqqarsaatigalugu. Kiisalu minnerunngitsumik avatangiisigut eqqarsaatigalugit tamatigut nunat allat suleqatigilluinnarnissaat pingaaruteqartoq ATASSUT-miit isumaqarpugut. Avatangiisit mingutsaalierneranni ilisimatusarnikkut, misissuinerillu nunatsinnut pingaaruteqartut peqataaffiginissaat tamatigut pingaaruteqarmat.

Taamatut ATASSUT-miit oqaaseqarluta nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut nassuiaat 2013 ATASSUT-miit akueralugu tusaatissatut tiguarput.